

Naše Beseda

CHICGO, CAL., dne 25. října 1920. — Čtená redakce "Pokroku Západu"! Jak jsem přišel, že podám zprávu o naší cestě do Nebrasky, Arkansasu a Texasu, tak nyní se chápu péra, abych v rychlosti mohl něco o té cestě sdělit. Nejvíce bude asi zajímaví čtenářé "Pokroku Západu" to, co bylo i pro nás nejmýmavější, a to byla v Nebrasce ta hrozná velká úroda kukuřice. Jak jsme se dostali a manželkou přes rozhraní Skalního Pohorí, tak bylo pozorovati ten roždil ve farmářství mezi Západem a Údolím Mississippiem. Váude bylo lze viděti hejna dobytka, koní a prasat. Čím dále jsme jeli východně od západních hranic Nebrasky, tím více jsme viděli kukuřice, stohů sena vojtěškových i préríjních. V západní Nebrasce bylo viděti mnoho stohů slámy po mlátičích, ale ve východní části vůbec žádná nebyla. Případá mi na mysli, že ti farmáři, kteří nemají svého dobytka, aby kukuřici mohli skrmiti, budou přeplovati trh a cena může býti velice zmešána. Evropa od Ameriky kupovati nemůže, poněvadž nemá zač aneb s čím, a tak si myslím, že by bylo za dobré nějaký ten hevní dobytek z toho západu do toho kornového pásma dostat a tím do nějaké míry trh otevřiti, jak obyčejně se to dělávalo. Minulého roku přišlo mnoho farmářů o peníze tím, že dobytek krmili drahou kornou a pak dobytek museli prodati lacino. Kdežto letos to dopadá naopak. Korn je lacinná a stále jde její cena dolů, tak že se nechtá očekávati, že spadne do nového roku na 50 centů buř. V takovém případě vyplatí kornu a seno skrmiti doma.

Pozorovali jsme, jak celá krajina od Tichého moře až do východní Nebrasky pokročila. Kde před 11 roky v Nevadě, Utah a Wyomingu byla jedna velká poušť, dnes tam najdeme farmy a renče. Kde se našla jediná hrouda země, aneb kapka vody, tam již nalezneme člověka, aby se tam živil. Kde před několika stády dobytka, pasoucího se na vládním, dnes jsou tam malé houfy, tu a tam něco sena, menší aneb větší domovy. Poušť, která byla jednou zřetelná jako "The Great American Desert", dnes tam uvidíme krásná města a pocestí vody na zavodňování, úrodné farmy a vydatné sady. Ba i kde voda na zavodňování není možná, nyní se farmáři "na sucho" s velkým úspěchem, tak že minulého roku farmy v západní Nebrasce, Coloradu a Wyomingu, kde jest obyčejně více sucha, pšenice vydala neslýchanou úrodu.

V okolí Ord a Comstock, našeho starého domova, jsme se pozdrželi po celý týden. Od Avarkra jsme se vypůjčili "káru", abychom mohli celé to přátelství jak náleží "použít". Ve Valley okresu nás nejvíce bavily ty hlinité cesty. Měl viděti, jak mnoho postrádají trvanlivého zvelebení a opravy. V posledních deseti letech jest v nich viděti velice malý pokrok, tak že bych odhadoval, že to ještě vezme nejméně 100 roků, nežli cesty tyto budou vyrovnány návyzkami a průkopy a povrch vyštěrkován, aneb vydlážděn. Okres Valley již do jisté míry pochytil ducha pokroku a staví novou radnici, která bude státi při nejmenším čtvrt milionu dolarů; a město Ord se také již probouzí a začalo dlážditi ulice. Do jisté míry se jim nemůžeme diviti, poněvadž Východ se nesměrně bojí dluhu a to proto, že většina jest jich "starých zákopníků", kteří měli krušnou cestu kraj tento pro tato nová pokolení připraviti. Doufám, že Valley okres a celá Nebraska v brzkou pochyti nadšení pro "Good Roads" a že tato nová pokolení budou vnovňovati více pozornosti a peněz na tak důležitá zvelebení krajiny. V měsíce září se v Nebrasce hlásovalo na 42 dodatky ku státní ústavě, mezi nimiž byl jeden, který obmezoval daň na 50 centů ze sta Dollarů, za ten dodatek byl porazen; ale málo usudek, a 50 centů ze sta nemohou zvelebovat cesty a budovat veřejná

pohodlí. Na cestě z Ord do Omahy jsme se stavěti v Madison, Nebr., přes neděli u sestry naší manželky. Město toto jsem avakrovi prodal před 6 roky za \$15,000.00 a on měl nabízeno před rokem \$48,000 a neprodal. Hrozná to cena půdy takové jakosti. Takových případů bylo mnoho. Kdežto dnes ty přemřené ceny pozemků utichly, a kde mnohý draho koupil, nyní toho lituje, poněvadž ceny výrobků strhly i ceny pozemků a mnohý kupec by rád prodal s malou ztrátou, což se podobá úplně nemožné. Jest vidno, že peněžní poměry v Nebrasce, tak jako v Arkansasu a Texasu, jsou mnohem horší, nežli na Tichém pobřeží. Zde takový zmatek v cenách pozemků nepanoval a proto banky jsou v lepším postavení.

Pětiletý pobyt v Californii nám zkažil úplně chuť na nebraskou vodu. Bylo nám velice těžko vody té se napít, zvláště u Madison. Člověk, když musí, přý si zvykne i na ábenici.

V Omaze jsme se zdrželi po dva dni, odkud jsme se pustili do Kansas City a po Frisco linii do Mammoth Spring, Ark. Stát Arkansas byl a ještě jest považován za zadek civilizace. Tak jak jest o něm psáno v "Slow Train Through Arkansas", jest do velké míry pravdou. Právě se totiž, že vlak se staví u každého domku a kde domek jest dvojitý, že vlak staví dvakráte. Zákon prý nařizuje, aby každý vlak hřival na půl míle před zastávkou, tak že se mnohokrát stane, kde domky jsou husté, že vlak musí půl míle couvati, aby mohl zákom vyhověti. V Arkansasu jsou tři třídy pasažerů. První třída zůstane seděti v případě, že vlak uvázne; druhá musí seskočiti a jiti pěšky, třetí musí seskočiti a tlačiti. Do Mammoth Spring jsme přijeli před čtvrtou hodinou ranní. Do hotelu nás dovažel vozk a vozem, který se podobal kurniku na malých, rozvykláných kůlech. Když jsme se do vozu vpravili, zavízel vozk zadní dveře na zámeček; sám se usadil vysoko v předu a tu kédívcho mulák velikým karabádem pobídnou. Mulák trhl vozem ku předu a tu celé dno vozu vypadlo, a my museli pěkně celou cestu do hotelu ve voze kráčet. Ten samý den jsme si zjednali taxi, aby nás dovezl do Salem, okresního sídla Fulton Co., kam jsme dorazili v poledne. Salem náležá ze 20 mil od dráhy v pohorí Ozark. Cesta do Salem jest více méně hornatá a místy jest viděti, že se na ni pracuje, dělají se navážky a cementové mostky. Tam jsem viděl Fordky běhati o třech a kde nemohli vyjeti předkem na před, tak vyjeli zadkem. Město Salem má 132 obyvatel, totiž, — 51 člověka bílého, 32 černých lidí, jednoho pšenice a polieja a ostatní příslušníci pozůstávají z vepřového dobytka. Mayor města se procházel po ulici, provázen houfem "razor backs". Celé město stojí na dvou ulicích; jedna běží východně a druhá západně. Okresní radnice by vás překvapila. Courthouse tento jest skutečně z cihel. Budova má průjezd a úřadovny jsou po obou stranách. Podlahy v úřadovných jsou téz cihelné s malým stolem upraveným z prken uprostřed světnice. Jediné sedadlo téz z prken jest zaujato úřadníkem. Knihy okresních zápisů jsou buď na hromadách v koutech světnice, anebo jsou rozházené po cihelné podlaze. Při obědě v hotelu nám vyprávěl jeden starý pionér, jak je vše drahé a právě nyní, že se skutečně nevyplácí farmářit. Nikdy před tímto časem se neplatilo tolik dělníka na farmě — dnes nikdo pod dva dollary denně ani nechce pracovat. Právě dále, že když on farmatil, tak těžko se sehnalo pro dělníka 50 centů denně. V Arkansasu se lehko farmatí a ještě lehceji se tam člověk živí, žije-li jako tamní osadník. Jejich strava pozůstává každodenně z kornového chleba a třtinového syrobu—molassiu, jejich obyčejný oblék pozůstává z magdrazek (kalhot), nějaké párty kožlí, pár bot po Kolumbovi, nějaký slámený klobouk, který kozy nemohly sežvýkat, staré a umolované dýmky a při tom plně ústa tvrdého tabáku. Dva dollary musí koupiti celý je-

řich oděv. Kukuřiceový chléb a syrobu lehoučké vypěstují a tak celá ta civilizace v zákoutích Ozark kračí pomalu a jistě do zadu. Někteří ti starší osadníci se i odvážlii hovořiti o politice. Právě ten starší z celého kroužku vusatých a vlasatých starců, že letos bude těžko rozhodovati mezi kandidáty pro prezidenta. Abraham Lincoln, že jistě voliti nebude a kdo letos běží proti němu, se ještě nedověděli. Tyto jsou žorty, ale daleko od skutečnosti nejsou.

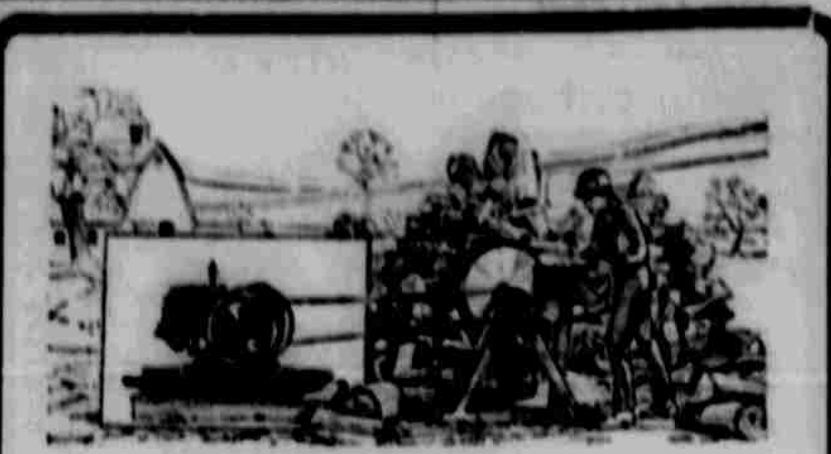
Nejdůležitější úroda v Arkansasu jest bavlna. Váude na stanicích dráhy bylo viděti mnoho balů bavlny, něco korny, ale skoro žádné seno a krmení pro dobytek. Dobyčka jest tam úplně málo. Váude bylo viděti hojnost trávy, jak na otevřené prérí, tak i v lesích. Jak to opak od Západu. Celý Arkansas jest více méně porostlý lesem, většinou dubovým. V severní části jest krajina vlnitá a hornatá, kdežto v jižní části jest úplně rovinná. V severní části jest půda barvy šedé-dle opuky, a již tato půda jest utvořena. Na vyšších polohách půda tato obsahuje mnoho šterku a většina farmářů půdu hnojí pro bavlnu a kukuřici. V dolinách mezi kopci jest půda bohatší a daří se v ní mimo bavlnu a kornu téz alfalfa, brambory sladké a i drobné obilí. Vody v severní části jsou dobré a čisté, byvše nalezeny v hloubkách od 10 do 25 stop. Cesty jsou velice neschůdné; starší osadníci bojují všemi silami proti tak zvaným "highways". Ba i před protidrahým, tvrdě, že od té doby, co přišly dráhy do Arkansasu, že musí platiti mnoho větší daně a tyto novonpřít "improvements" jsou jim jen na škodu. V posledních dvou letech se podařilo státní legislatuře prosaditi zákon, nímž jest otevřena cesta na zřizování okresků pro stavění cest s pomocí spolpově vlády. V jižní části státu nalezneme bohatou půdu a něco tmavé a velice hlubokou. Musíme pamatovati, že jižní část státu při Mississippi řece, kde místy nalezneme močály a houštiny lesnaté. Místy jsou otevřené prostory v lesích, kde většinou jest černošská rodina, anebo malé městečka a pole ukazuje velikou úrodu bavlny anebo korny, něco sladkých bramborů a nevyhnutelných kousek "malasu". Nejzajímavější v jižním Arkansasu jsou ty rozsáhlé pole rýže. Když jsem uviděl, jaká se nechtá výpěstovat rýže v tomto státu na půdách tak leucných, kde voda jest úplně lehká k dostání pro její zrůst, a tak bájčně velká úroda po akru, tak mi připadá na mysli, proč není více lidí zaměstnaných její výrobou. Viděl jsem pole, kde rýže stála nejméně 3½ stopy vysoká a tak hustá, že z vlaku, o mnoho výše nežli pole, nebylo viděti nežli jen samý klas. Pole tato jsou tak úplně rovinná, že meze mezi "čekaní" jsou jen nízké a farmer seká celé pole na jednu, tak jako v Nebrasce pšenici. Úrody rýže jsou známé — od 40 do 50 pytlů (160 liber v Arkansasu na pytel) po akru. Jen ta zimnice tam nebýt, jaký by se tam mohl vytvořiti ráj! Po celém Arkansasu jest mnoho pil a po většině pily tyto řezou tvrdé dříví. Nalézáme zde mnoho druhů dubu, pak jasan, javor, ořech, pekan, magnolii, černý ořech, agat a jiné druhy měrně známého dřeva. Mnohý farmer zde po celý rok své prasata nekrmí. Jsou ponechána svému osudu po celý rok, až na jaře, když jest mláto krmiva v lese, jsou velice hubená, ale jak žaludy začnou padat se stromů, vepři se patřičně vykrmlí. Proto se jmenují prasata váude po jižu "razor backs", poněvadž po jistou část roku nemají vřívěti. Právě se, že jeden farmer v Arkansasu ze zlosti uhodil jednu svoji mladou svinku přes záda tak, že jí hlíbet přerazil a ona zadek vláčela za sebou. Zlosti pak jí připravil malou dvoukolkou a zadek na dvoukolkou připevnil, aby snáz mohla v lese živobytí shánět. Na podzim jednoho večera seděl s rodinou na zápraží, když tu po jedinou oslu veliké šramot a ku svému překvapení viděl svini s devíti prasty se hrnout k domovu a všechny prasata táhla své zadky na dvoukolkách.

Poblíž Salem, Ark., jsme si

prohlédli naši farmu o 388 akrech, kterou jsem vyhandloval před rokem. Byl jsem jistě nadšen, jak dobře jsem pochopil. Přes farmu teče krásný potok, většina pozemku leží na nížině potoka, na ní byla velká bavlna. Asi 80 akřů lesa v jednom rohu dleli farmu velice žádnou. Farma tato pozůstává ze čtyřech menších farem a proto se tam nalézá čtvero stavebních usedlostí. Celá jest oplotěna a přepletěna na několik dílů. Nalézá se jednu míli od malého městečka Indian Camp a 16 mil od Mammoth Spring, města to na dráze. Do Mammoth Spring jsme se dostali stejného dne ze Salem, a pak po Frisco dráze do Memphis, Tennessee, z Memphis po Cotton Belt do Texarkana. Odtud po Kansas City Southern do Mena, Ark. Zde máme bílého slona na ruce. Asi před 4 roky jsem zde vyhandloval velkou cihelnou stavbu. Dal jsem za ni 340 akřů pozemku v Californii. Pozemek v tom čase měl ceny nejméně \$40,000.00. Stavba nese něco rentu a je na hlavní ulici v Mena. Teď jest otázka, který z nás lépe pochodil. Stavba nese něco rentu a město jde skvěle ku předu. Ale nejlepší nabídka za stavbu mám pouze \$20,000. Mám za to, že po volbě se věci zlepši a že ještě stavbu prodám nejméně za \$35,000. V Mena jsme se zdrželi po 5 dní. Kraj okolo Mena jest hustě osazen a jest viděti mnoho krásných farem v okolí.

Z Mena jsme jeli do Houston, Tex. Zde jsme zastihli sjezd konfederálních vojnů. Jest mi velice divné, že Uncle Sam dovolí Jihu stálo to nadšení pro jejich padlou věc. Na všech stranách bylo viděti praporey Jihu, totiž "stars and bars"; obrazy Jefferson Davise a jiných jihovosvanských vůdců. Nejenom že staří vojini projevovali velkou netu pro své padlé velitele, ale celé obyvatelstvo Houstonu bylo v nadšení. Po krátkém pobytu zde jsme jeli do Rosenberg, Tex., kde jsme navštívili našeho známého krajana, pana Jana Čadila. Můj zájem po celé naší cestě došel vřehle zde. Po spatření olejových studní a cihelného oleje ze země jsem největše toužil. Celý den jsme strávili v Damon Mound a West Columbia. Největší "gusher" oleje, nalézájící se v Texasu, jest blíž West Columbia. Studna tato byla otevřena 20. července. Po prvých několika dnech chlila 30,000 sudů oleje denně. Později pak 24,000 a nyní jest úplně ovládná a dává 8,000 sudů denně. Na všech stranách se vrta a od té doby, co tato byla otevřena, několik jiných, přišlo k otevření. Pozemky, na nichž tyto studně se nalézají, byly leasované za bájčně nízké peníze. Platilo se totiž od \$1000 z akru "bonus" a díl oleje od jedné osminy až do polovice, do \$7,500 bonusu. Na všech stranách jest viděti stavěti stožáry, olejovody, ohromné nádržky na olej a přístroje na čišnění oleje. Několik Čechů zde mají majetky v olejových poli. Jeden z těchto měl nabízeno za jeho 100 akřů při Damon Mound \$250,000 od jedné olejové společnosti. K tomu měl nabízeno o tolik více, co by dělalo daň z příjmů a jednateli ommission, čili blíčko \$300,000. On nabídku nepřijal. Ve West Columbia jeden obržděl za 15 akřů pozemku, na němž se dostala ta velká studně, \$1,500,000. Jeden z Čechů z Kansasu již před 5 roky dostal za 1080 akřů pozemku při Damon Mound \$180,000. Tento pozemek koupil před 8 roky, bylo ho 3,000 akřů, za \$9.00 akř. Jiný kraján koupil 800 akřů pozemku před několika roky za \$20 akř — právě, když jsem v Rosenbergu dlel, tento leasoval za \$50 akř na rok. Pozemek tento leží podál Damon Mound. Takových případů jest bez počtu. Když jeden vidí tu sponzu oleje a slyší o jiných polích, tak si myslí, že někdo vydělává hrozně peníze, povážme-li, co musíme platit za gasolin a olej pro naše automobily.

Úrody bavlny v Gulf Coast v Texasu pochyběly, stálé deště zavínaly toho, že bavlna neměla takřka žádné bolte; vyrostla do velké výše, ale nekvetla. Dále pak k západu jsme videli krásnou bavlnu a kukuřici a váude v Texasu jest hojnost trávy a

Jeden a půl Tri Sest Deset

NESTAVÁ více žádná pochybnost o hledné hodnoty farmářského hnacího stroje. Již dávno síla pohony zastíjí sílu nsto při tuetu, nebo dvačti malých práceech, jež nepotřebujeme zde jmenovati. Vy o nich přiliš dobře víte, jsou částí běžného vašeho života.

Ani není třeba míti nějaké pochybnosti, pokud se týče toho, který pohonový stroj poslouží vám nejlépe na nejdlejší dobu.

Deseti tisíce používatelů pohonů sdělí vám, kdyby měli příležitost, že nejlepší odpovědi jest "International petrolejový hnací stroj!" Toho dne, kdy čtete tyto řádky, mnoho nových Internationals započne pro nové vlastnky pracovat. Tyto pohonové investice jsou učiněny na síle hlučné Harvester pověsti, úspoře petroleje, jakosti materiálu a soustavě. A vy budete míti jistotu International služby ku své obsluze, kdykoli jí budete požadovati.

Svřehu uvedené čístice znamenají velikosti, v nichž jsou International pohonové stroje hotoveny. Jedna nebo druhá

INTERNATIONAL HARVESTER COMPANY
CHICAGO OF AMERICA U.S.A

pastvy. Neviděl jsem tam dosti dobytka vězového na tu spouatu pastvy. V okolí Rosenbergu jest veliká česká osada, kde uvidíme krásné domovy a čisté a zvelebené farmy. Panu Čadilovi a jeho ochotné manželce vzdáváme srdečný dík za jejich pohostění a Edovi Čerňovskému díky za laskavé propůjčení jeho automobulu na prohlídku krajiny.

Ve třech dnech jsme se opět ocitli v naší Californii. Jakou álevu jsme pocítili u srdce, když jsme opět zřeli ty krásné sady a luhy a města a lesnaté hory! Ty krásné cesty, ty zdravé vody, to libezné podnebí! Oh, zlatá Californie! — Někdy jindy zase něco o Californii. — V úctě.

Jos. Kríkač.

(Zajisté zavilčíte se, etěný příteli, všem čtenářům, když o pět slibu dostojíte.)

SNÍŽENÍ ÚMRTNOSTI NA ZÁNĚT PLIC.

(Podává Dr. Karel H. Breuer, Lincoln, Nebr.)

Zánět plie po věky byl považován za jednu z nejnebezpečnějších nemocí a úmrtnost bývala na něj velice vysoká. Zvláště u lidí, kteří bydleli ve špatně provětrávaných světnicích, kde byla každá skulinka neupána, aby se tam ani troška čerstvého vzduchu nedostalo, bývala nemoc zlá a mnoho lidí na ni zemřelo. Nyní víme, že zánět plie jest hlavně nemoc špatného vzduchu, anebo lidí, kteří jsou stále venku a dýchnou zdravý vzduch, nemoc zřídka dostanou. Nejvíce lidí u lidí, kteří pracují v uzavřených přetopených místech, jako jsou krejčovské dílny, prádelny, pekárny, místnosti ve sklepích atd., kam nemá čerstvý vzduch přístupu a kde bývá obyčejně horko, že jsou lidé v nich rozpačeni a pak, když vyjdou ven, tuze rychle ochladnou a tím oslabí přirozenou imunitu, čili odpor proti nemoci, tak že bakterie, způsobující zánět plie, se začnou pak rozmnožovati.

Nemoc není způsobena jen jedním druhem bakterií, máme jich více druhů a podle toho se třídí druhy tyto a až posud prozkoumány dobře čtyři druhy. Podle toho se nazývají také typy I., II., III. a IV. Když někdo nyní onemocní na zánět plie, první, co lékař udělá, jest, že lékař vezme zhruba nemocného a krev jeho a

buď sám vypátrá, ku kterému typu nemoc náleží, aneb to nechá udělat v laboratoři jiných lékařů, nebo v laboratoři zdravotní úřadovny, městské, státní neb okresní, podle toho, jak to mají kde zařízené. Pak dle toho se řídí léčeni. Proti typu I. jsme měli dávno již serum, které má velmi dobré výsledky a sám jsem ho velmi mnoho používal. Však proti typům II., III. a IV. serum toto nemělo účinku a až teprve nyní oznamuje chicagská zdravotní úřadovna, že konali dlouhou řadu zkoušek s antigenem (inokulační látkou připravenou z krve nemocných zánětem plie) a seřkali se s velmi dobrými výsledky. Tyto tři typy jsou způsobeny bakterii, které nemají v sobě rozpustného jedu a tedy se nedá izolovati jedovatá látka z nich, aby se mohlo immunisovati zvíře a pak z jeho krve připravití antitoxické serum. Jedý z těchto bakterií jsou nerozpustné ve vodě a dají se rozpustit jen ve šťávách těla.

Zkoušky konány v okresní nemocnici v Chicagu, kde leží každou zimu sta, ba snad tisíce nemocných zánětem plie. Hned první prvních pokusích, kde každý druhý nemocný dostal vsříknutí antigenu, se seznalo, že ti, co dostali antigen, vydrželi nemoc snadněji a rychleji se uzdravili a úmrtnost mezi nimi obnášela o 20 procent méně a nyní, kdy inokulace zlepšena a zdokonalena, klesla úmrtnost na polovici.

V Chicagu mohou lékaři posylati krev a chřebite nemocných do městské laboratoře ku třídění nemocí a dostanou jak serum tak antigen zdarma, nebo město vydruže laborator pro lékaře a obecenstvo má služby její zdarma. Jinde ovšem nemají všude zařízené laboratoře tak, aby mohli konati všecku tuto práci, ale v každém jen poněkud větším městě se nalézá nějaká laboratoř, obyčejně jí vydržíví některý lékař a konají všecku tuto práci, ovšem za plat. Serum i antigen se nyní dostane ke koupě ve větších laboratořích a tedy jest tento způsob léčeni každému lékaři nyní přístupen.

Způsob tento se stále ještě zdokonaluje a lze se nadíti, že v krátké době bude tak zdokonalen, jako různé způsoby léčeni pro jiné nemoci, jako ku příkladu léčeni souchoťi, venereckých nemocí atd. Tedy zánět plie by již neměl býti tak hrozným, jako byl, když máme po ruce tak dobrá a rychle nemocného a krev jeho a